

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح ماده (۸۳) قانون اصلاح موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن»

مقدمه

با توجه به قانون برگزاری همزمان انتخابات ریاست جمهوری با انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا و انتخابات مجلس شورای اسلامی با انتخابات خبرگان رهبری، در هر دوره احتمال برگزاری انتخابات میان دوره‌ای شوراهای اسلامی با انتخابات مجلس شورای اسلامی بسیار زیاد خواهد بود. در این صورت امکان نظارت نمایندگان مجلس بر انتخابات شوراهای اسلامی به دلیل همزمان بودن انتخابات آنها با انتخابات مجلس، با مشکل مواجه می‌گردد و از سوی دیگر سلامت انتخابات را زیر سؤال می‌برد. زیرا از یک سو نامزدهای مجلس آتی همزمان به‌عنوان ناظران انتخابات شوراهایی هستند که انتخابات آنها با انتخابات نمایندگان مجلس همزمان برگزار می‌شود لذا در این طرح پیشنهاد شده است چون در حال حاضر حدود ۳۰۰۰ روستا و ۴ شهر فاقد شورا می‌باشند و اولین انتخابات سراسری، انتخابات مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۴ است و نمایندگان به دلیل درگیر شدن در حوزه‌های انتخابی خود، نمی‌توانند بر انتخابات شوراها نظارت کنند، از این رو پیشنهاد اصلاح ماده (۸۳) ارائه شده است.

مشخصات طرح

دوره نهم - سال دوم

شماره ثبت:

۴۹۸

شماره چاپ:

۱۱۵۶

متن فعلی ماده (۸۳) و تبصره آن

«... وزارت کشور موظف است انتخابات میان دوره‌ای شورای اسلامی آنها را همزمان با اولین انتخابات سراسری سایر انتخابات، مشروط به آنکه حداقل یک سال به پایان دوره شورا باقی مانده باشد، برگزار نماید.»

تاریخ چاپ:

تبصره - «در برگزاری انتخابات میان دوره‌ای نیازی به تشکیل هیئت اجرایی بخش و شهرستان نیست و همان هیئت‌هایی که براساس قوانین انتخابات سراسری تشکیل شده است، وظایف و اختیارات هیئت‌های مذکور را برعهده خواهند داشت.»

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفاتر: مطالعات سیاسی

مطالعات حقوقی

مطالعات بخش عمومی

متن پیشنهادی طرح و تبصره آن

«... وزارت کشور موظف است با هماهنگی هیئت مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا حداکثر تا ۷ ماه پس از انتخابات شوراهای اسلامی نسبت به برگزاری انتخابات میان دوره‌ای در حوزه‌هایی که فاقد شورا هستند، اقدام نماید.»

مشخصات گزارش

تبصره - «در برگزاری انتخابات میان دوره‌ای وظایف هیئت‌های نظارت شهرستان و بخش برعهده هیئت عالی نظارت استان می‌باشد.»

شماره مسلسل:

۲۶۰۱۳۹۰۱

بررسی طرح

۱. در ابتدا باید به این نکته توجه کرد که شبهه مغایرت طرح با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی وجود دارد، زیرا برگزاری مستقل انتخابات میان دوره‌ای مستلزم انجام بسیاری از امور اجرایی به صورت مجزا بوده که این امر در بردارنده هزینه می‌باشد، لذا طرح حاضر بدون تأمین بار مالی ناشی از برگزاری انتخابات میان دوره‌ای شوراها به صورت مستقل، مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی است.

تاریخ انتشار:

۱۳۹۳/۷/۵

۲. طرح اصلاحی نمایندگان مجلس شورای اسلامی عمدتاً با توجه به شرایط موجود در سال ۱۳۹۴ یعنی همزمان شدن انتخابات مجلس با شوراهای و نیز فاقد شورا بودن ۳۰۰۰ روستا و ۴ شهر مطرح شده است، حال آنکه ممکن است در آینده، همزمانی انتخابات شوراهای با انتخابات ریاست جمهوری (فرضاً در شرایط خاصی که در اصل یکصدوسی و یکم قانون اساسی پیش‌بینی شده است) صورت پذیرد و این مسئله باید مورد توجه قرار گیرد که با قاعده‌ای همیشگی مواجه نیستیم.

۳. در صورت تصویب این طرح مشکل کنونی شهرها و روستاهای فاقد شورا برطرف نخواهد شد، زیرا مدت پیش‌بینی شده یعنی (حداکثر ۷ ماه پس از انتخابات شوراهای) منقضی شده است و در واقع واحدهای کنونی تا انتخابات دوره بعدی شوراهای بدون شورا باقی خواهند ماند. در واقع طرح حاضر برای وضعیتی که بعضاً احتمال وقوع آن نیز بیشتر است یعنی فقدان شورا در شهرها و یا روستاها، پس از مدت پیشنهادی طرح (حداکثر ۷ ماه پس از انتخابات شوراهای) برنامه‌ای پیش‌بینی نکرده است و در واقع شهرها و روستاهای مذکور باید قریب سه سال و اندی بدون شورا باشند.

۴. از آنجا که برگزاری انتخابات میان‌دوره‌ای مستلزم صرف وقت و هزینه است، لذا بهتر است با افزایش تعداد اعضای علی‌البدل شوراهای از ضرورت برگزاری انتخابات میان‌دوره‌ای جلوگیری به عمل آید.

جمع‌بندی و پیشنهاد

با عنایت به موارد فوق‌الذکر طرح نیازمند اصلاحات و جامع‌نگری بیشتری است؛ در غیر این صورت هم در اجرا و هم در نظارت با مشکل مواجه خواهد شد.

بدین منظور پیشنهاد می‌شود یکی از دو الگوی زیر اعمال شود:

۱. تعداد اعضای علی‌البدل شوراهای به نحوی افزایش یابد که عمدتاً نیازی به برگزاری انتخابات میان‌دوره‌ای نباشد.
۲. انتخابات میان‌دوره‌ای شوراهای اسلامی شهر و روستا به معنای واقعی کلمه یعنی پس از دو سال از زمان برگزاری انتخابات دوره‌ای شوراهای برگزار شود. در این صورت خردادماه ۱۳۹۴ انتخابات میان‌دوره‌ای شوراهای و اسفندماه ۱۳۹۴ انتخابات مجلس شورای اسلامی برگزار خواهد شد و مشکل مدنظر نمایندگان محترم مجلس نیز برطرف خواهد شد که البته برای رفع مغایرت آن با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی ارائه لایحه از سوی دولت راهگشاست.

